

Zoek je spreuk-maatje: je buddy voor deze sessie.
Ga gezellig samen zitten & maak alvast kennis.

Maximaal Megataal:

meer tijd voor meer taal en meer denken in de kleuterklas

WELKOM!

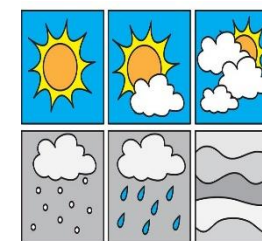
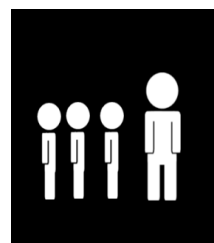
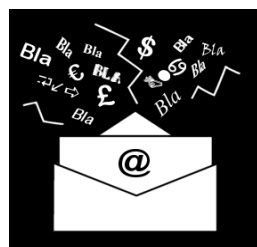
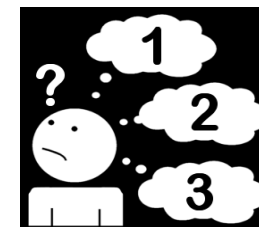
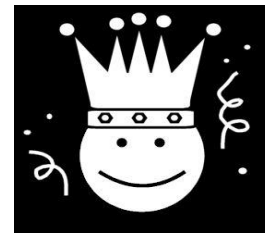
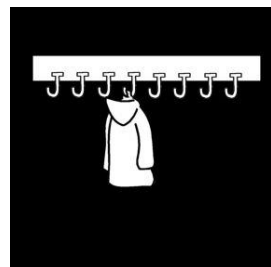
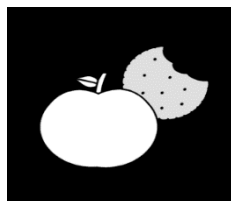
1.

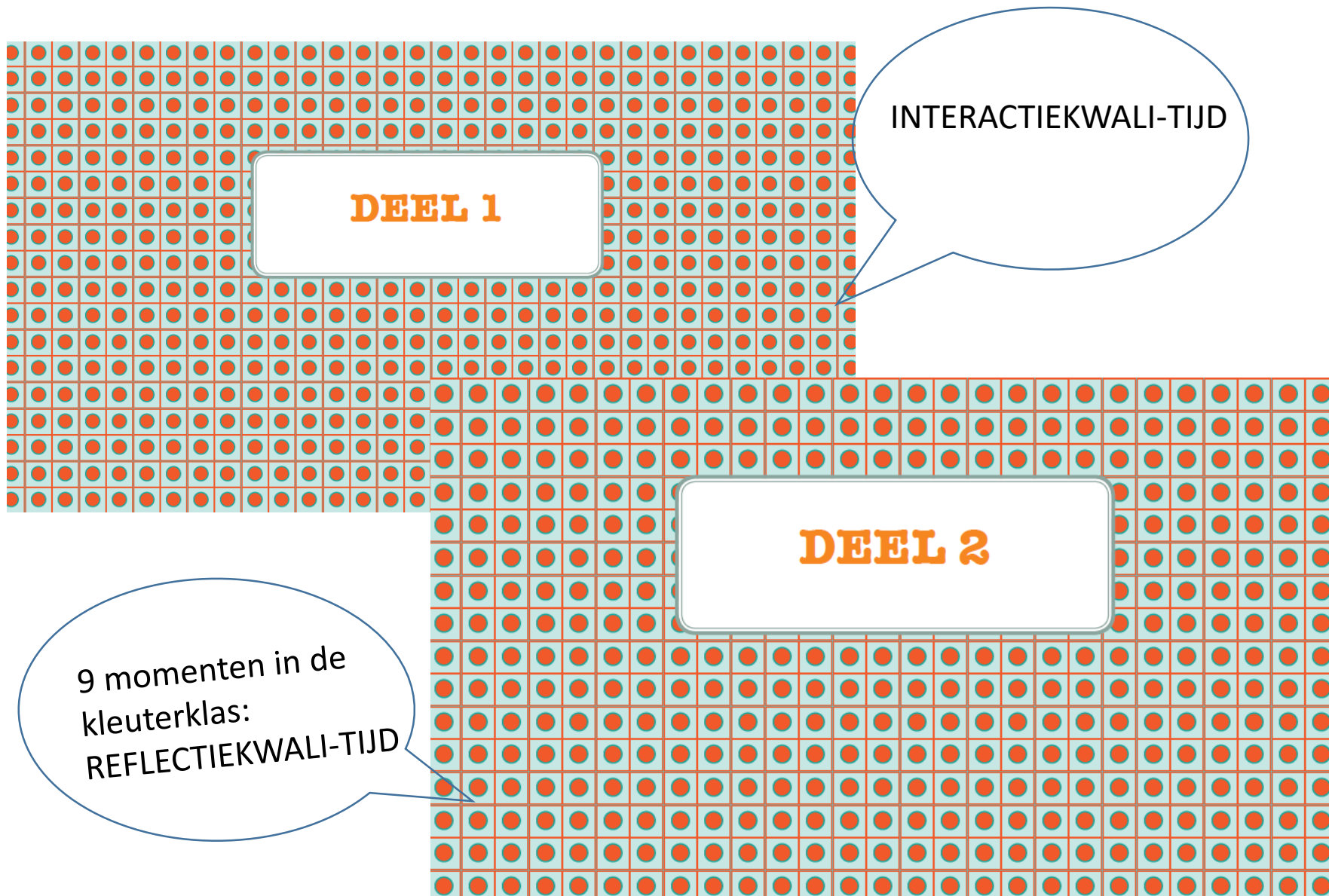
2.

<http://maximaal-megataal.odisee.be>

Een boek vol tips voor meer taal, meer denken en meer onderwijstijd in de tweede en derde kleuterklas

Maximaal Megataal

Marlies Algoet (Odisee Brussel)

Feedbackgroep:

Ellen Bogaert OCB

Joke Boeckx (VBB)

Irina Estercam (VBB)

Lut Bylois (VBB)

Evelien Gheeraert OCB

Kathleen Oosterlinck OCB

EEN BOEK VOL TALIGE TIPS BIJ ROUTINES IN DE ONTHAALKLAS EN EERSTE KLEUTERKLAS

3.

3.

1. INTERACTIEKWALI-TIJD

Handen uit de mouwen

To think or not to think,
that's the question

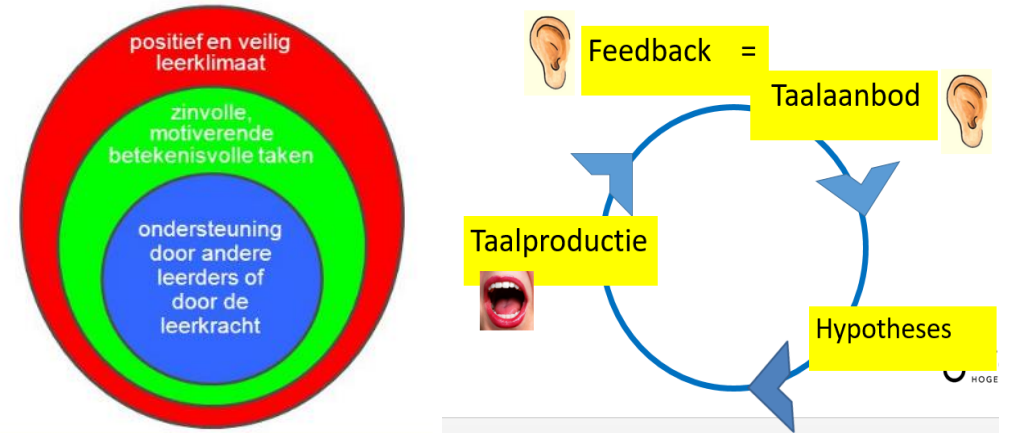
Dubbele taak: meedoen EN observeren

Praatkansen?

- Duopraten
- Vragen die lang antwoord uitlokken
- Veel vragen, doorvragen

De drie TVO-cirkels

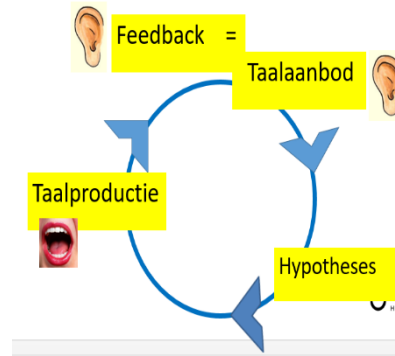

Denkkansen?

- Voor iedereen, door individueel en duo-overleg
- 1 vraag naar benoemen; 1 vraag naar beschrijven (bloot),
- veel vragen naar verbanden, explain your reasoning, terugblikken

De drie TVO-cirkels

EEN BOEK VOL TALIGE TIPS BIJ ROUTINES IN DE ONTHAALKLAS EN EERSTE KLEUTERKLAS

EEN BOEK VOL TALIGE TIPS BIJ ROUTINES IN DE ONTHAALKLAS EN EERSTE KLEUTERKLAS

Een boek vol tips voor meer taal, meer denken en meer onderwijstijd in de tweede en derde kleuterklas

Een boek vol tips voor meer taal, meer denken en meer onderwijstijd in de tweede en derde kleuterklas

Een boek vol tips voor meer taal, meer denken en meer onderwijstijd in de tweede en derde kleuterklas

1. MEER INTERACTIEKWALI-TIJD

WAAROM?

1. Hoe taal-en denkvaardiger, hoe meer kans op schoolsucces
2. ONTWIKKELINGSKENMERKEN
3. ONDERZOEK ODISEE

1. MEER INTERACTIEKWALI-TIJD

Terug naar het HOE?

HOE? 2.DENKEN: op 1 HAND te tellen

BREID UIT

GEEF BETEKENIS

BEVORDER ZELFSTURING

MAAK BEKWAAM

FOCUS BEWUST

Meer taal, meer denken LIGHT

BREID UIT

1. Veranker de gekozen prikkel
2. Activeer hogere denkvaardigheden
  1. Stel hoe- en waarom-vragen
  2. 'Loop'!
  3. Laat vergelijken, classificeren, associëren
  4. Stimuleer voorspellen
  5. Veins verbazing of onwetendheid
  6. Lanceer een interessante vaststelling
  7. Creëer problemen
  8. Beweer iets absurds of prikkelends
  9. Geef extra informatie
  10. Stimuleer zelfstandig denken & handelen en laat eigen ideeën & producten toe
3. Heb hoge verwachtingen en differentieer
  1. Zwijg (na een vraag)
  2. Scaffold: via hints
  3. Scaffold: deel een complexe vraag op in deelvragen

BEVORDER ZELFSTURING

1. **Vooraf:** brainstorm en plan - laat plannen
  1. Brainstorm
  2. Plan en laat plannen
2. **Tijdens:** expliciteer het leerproces
  1. Beschrijf het leerproces
  2. Stel vragen over het leerproces: explain your reasoning
  3. Explain your own reasoning
3. **Achteraf:** blik terug en evalueer
  1. Blik terug
  2. Explain your (own) reasoning
  3. Laat het proces evalueren

MAAK BEKWAAM

1. Let op wat goed gaat en vermeld waarom
2. Moedig aan, benadruk de inspanning en het proces
3. Prijs het product maar vooral het proces; bij falen: vermeld toch iets positiefs over het proces

GEEF BETEKENIS

1. Reageer enthousiast
2. Omschrijf de prikkel zorgvuldig en concreet
3. Leg uit waarom iets is zoals het is

FOCUS BEWUST

1. Benoem de prikkel duidelijk en concreet; noem de kleuter(s) bij naam; eis wederkerigheid
2. Focus opnieuw wanneer nodig

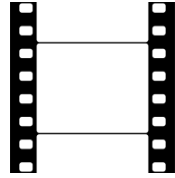
De taal-denkhand:
altijd bij de hand

HOOFDSTUK 4 IN EEN NOTENDOP

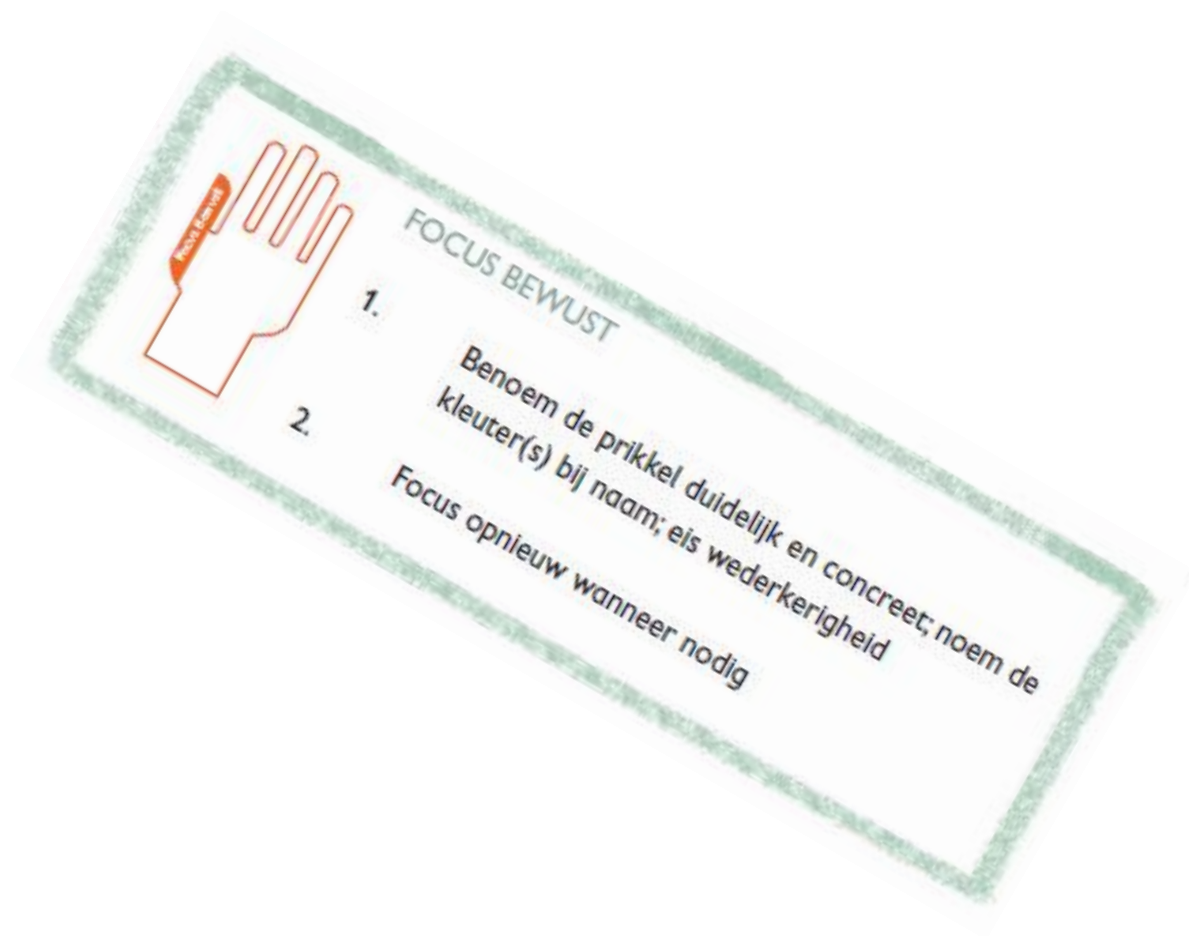
Je kan deze hand downloaden via

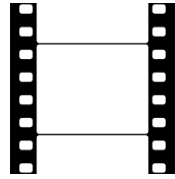
Focussen: filmpjes

- [Wiebel en kriebel](#)
- [Juf Lien focust](#)

Betekenis geven: filmpjes

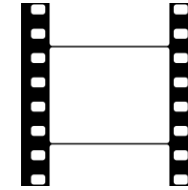

- Weinig taal, toch in gesprek (2.) filmpje 4.
- Knoopje uit touw halen (2. & vooral 3.)
- Plakkertjes op je rug dichtdoen (2. & vooral 3.)

Breid uit: veranker: filmpje

BREID UIT

1. Veranker de gekozen prikkel
2. Activeer hogere denkvaardigheden
  1. Stel hoe- en waarom-vragen
  2. 'Loop'!
  3. Laat vergelijken, classificeren, associëren
  4. Stimuleer voorspellen
  5. Veins verbazing of onwetendheid
  6. Lanceer een interessante vaststelling
  7. Creëer problemen
  8. Beweer iets absurds of prikkelends
  9. Geef extra informatie
  10. Stimuleer zelfstandig denken & handelen en laat eigen ideeën & producten toe
3. Heb hoge verwachtingen en differentieer
  1. Zwijg (na een vraag)
  2. Scaffold: via hints
  3. Scaffold: deel een complexe vraag op in deelvragen

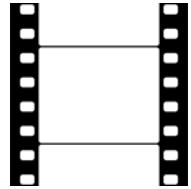
Voorlezen

Breid uit: HOTS: filmpjes

BREID UIT

1. Veranker de gekozen prikkel
2. Activeer hogere denkvaardigheden
  1. Stel hoe- en waarom-vragen
  2. 'Loop'!
  3. Laat vergelijken, classificeren, associëren
  4. Stimuleer voorspellen
  5. Veins verbazing of onwetendheid
  6. Lanceer een interessante vaststelling
  7. Creëer problemen
  8. Beweer iets absurds of prikkelends
  9. Geef extra informatie
  10. Stimuleer zelfstandig denken & handelen en laat eigen ideeën & producten toe
3. Heb hoge verwachtingen en differentieer
  1. Zwijg (na een vraag)
  2. Scaffold: via hints
  3. Scaffold: deel een complexe vraag op in deelvragen

2. Loopen

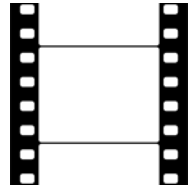
- *In de klas bij juf Lien: thema Mini – Maxi: kunsteducatie*
- **Louise Bourgeois: Maman**

• Zoek meteen welke andere HOTS ook gebruikt worden

Breid uit: denkkansen

1. Hoe, waarom?
2. Loopen
3. Vergelijken, associëren, classificeren
4. Voorspellen
5. Verbazing, onwetendheid
6. Interessante vaststelling
7. Problemen
8. Absurd
9. Extra info
10. Zelfstandig denken, zelfstandig handelen, eigen producten, eigen ideeën

3. Vergelijken, associëren, classificeren...

- [Weinig taal toch in gesprek](#), filmpje 5

- Zoek meteen welke andere HOTS ook gebruikt worden

Breid uit: denkkansen

1. Hoe, waarom?
2. Loopen
3. Vergelijken, associëren, classificeren
4. Voorspellen
5. Verbazing, onwetendheid
6. Interessante vaststelling
7. Problemen
8. Absurd
9. Extra info
10. Zelfstandig denken, zelfstandig handelen, eigen producten, eigen ideeën

- 5. Onwetendheid
- 7. Creëer probleem
- 8. Beweer iets absurds

- [Taalmozaïek](#): Groep 2, kleine groep (jongens)

Hoe raken we over al die mensen?

Zoek meteen welke
andere HOTS ook
gebruikt worden

Breid uit: denkkansen

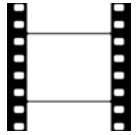
1. Hoe, waarom?
2. Loopen
3. Vergelijken, associëren, classificeren
4. Voorspellen
5. Verbazing, onwetendheid
6. Interessante vaststelling
7. Problemen
8. Absurd
9. Extra info
10. Zelfstandig denken, zelfstandig handelen, eigen producten, eigen ideeën

Breid uit: hoge verwachtingen en differentiëren

BREID UIT

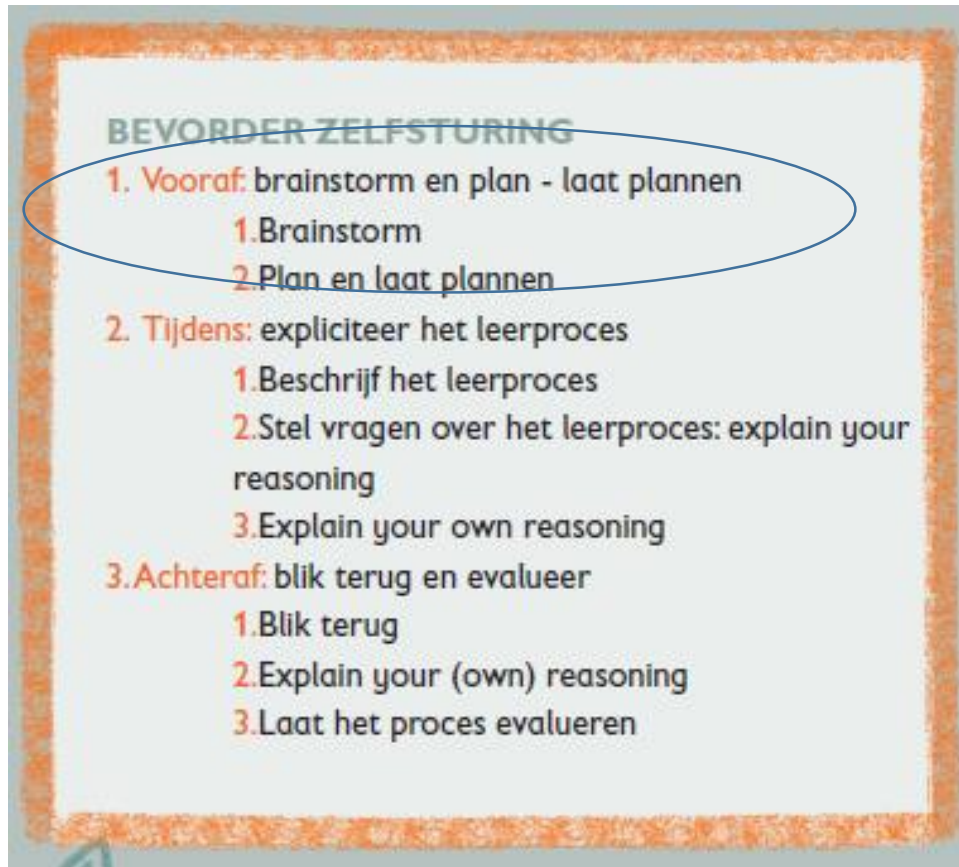
1. Veranker de gekozen prikkel
2. Activeer hogere denkvaardigheden
  1. Stel hoe- en waarom-vragen
  2. 'Loop'!
  3. Laat vergelijken, classificeren, associëren
  4. Stimuleer voorspellen
  5. Veins verbazing of onwetendheid
  6. Lanceer een interessante vaststelling
  7. Creëer problemen
  8. Beweer iets absurds of prikkelends
  9. Geef extra informatie
  10. Stimuleer zelfstandig denken & handelen en laat eigen ideeën & producten toe
3. Heb hoge verwachtingen en differentieer
  1. Zwijg (na een vraag)
  2. Scaffold: via hints
  3. Scaffold: deel een complexe vraag op in deelvragen

Breid uit: hoge verwachtingen en scaffolds

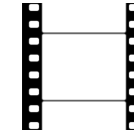
- [Juf Kaat blijft proberen](#)
- Filmpjes van Taalmozaïek: moeilijke vraag (Hoe raak je over die mensenmassa), maar kleuters krijgen alle tijd om hun oplossingen gezegd te krijgen
- Zwijgen na vraag is zo moeilijk... (Zie filmpje: hoe is die spin gemaakt?)

Bevorder zelfsturing: filmpjes

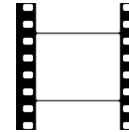
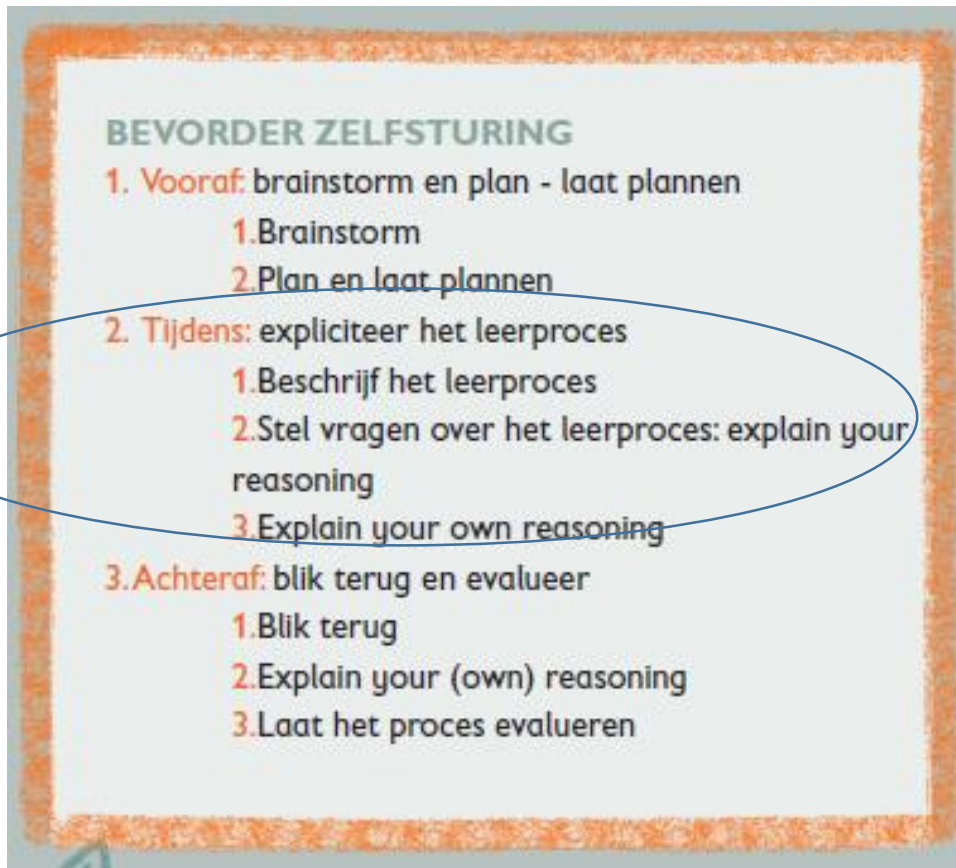
BEVORDER ZELFSTURING

- 1. Vooraf:** brainstorm en plan - laat plannen
  1. Brainstorm
  2. Plan en laat plannen
- 2. Tijdens:** expliciteer het leerproces
  1. Beschrijf het leerproces
  2. Stel vragen over het leerproces: explain your reasoning
  3. Explain your own reasoning
- 3. Achteraf:** blik terug en evalueer
  1. Blik terug
  2. Explain your (own) reasoning
  3. Laat het proces evalueren

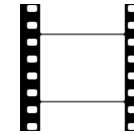
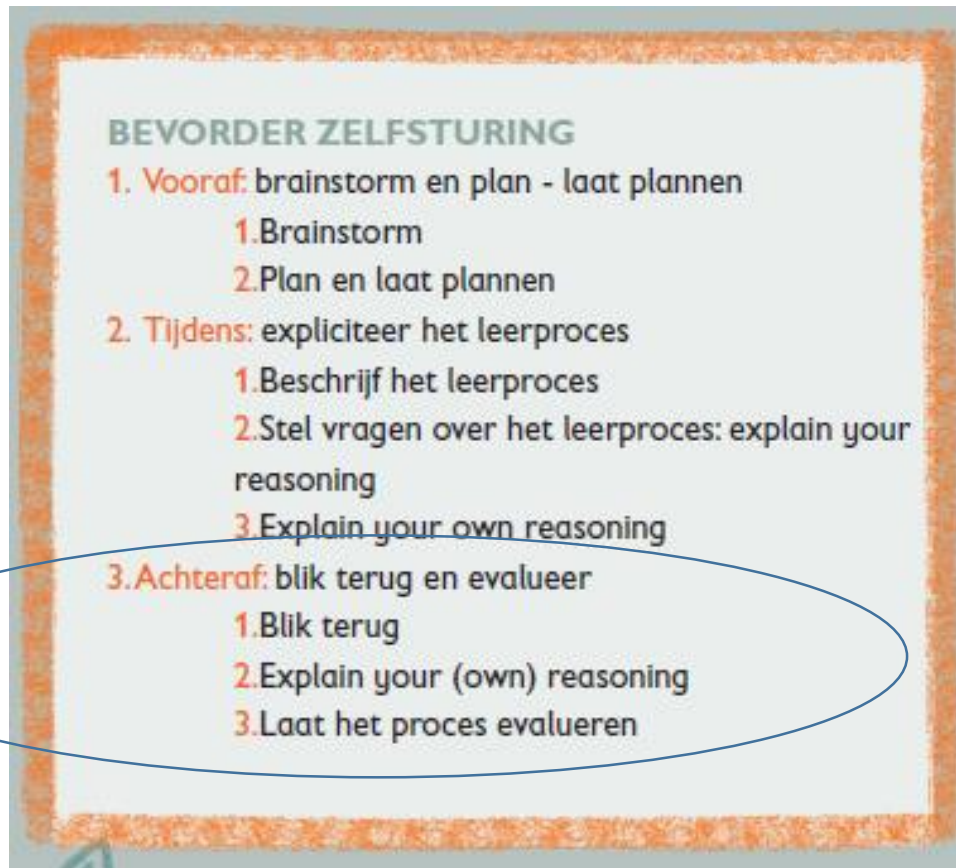
Hoe ga je
dat doen?

Bevorder zelfsturing

- Zeggen waarom goed gedaan + denkproces
- Verstopt onder laken: dezelfde conclusie op 2 manieren

Bevorder zelfsturing

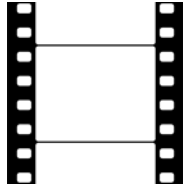

- Hoe heb je dat gedaan?
- Ons eigen kunstwerk evalueren

Bekwaam maken: filmpjes

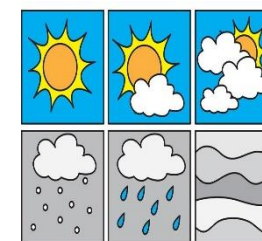
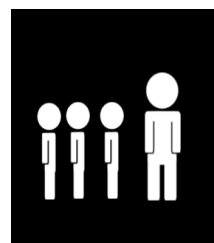
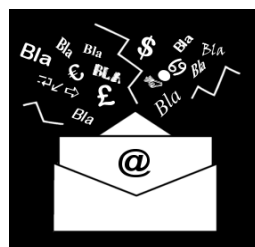
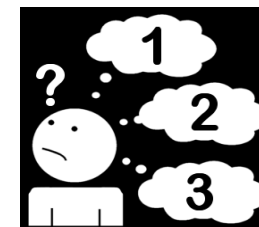
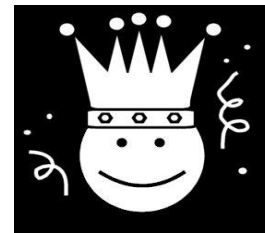
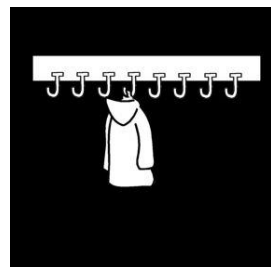
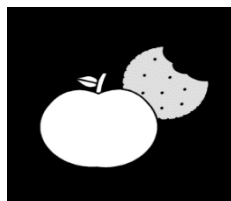
MAAK BEKWAAM

1. Let op wat goed gaat en vermeld waarom
2. Moedig aan, benadruk de inspanning en het proces
3. Prijs het product maar vooral het proces; bij falen: vermeld toch iets positiefs over het proces

- *Niet zo fijn*
- Daisy Mertens (juf van het jaar 2016, Didactief jan. 2017)
  - Groepje geel is hard aan het werk; Fijn, je bent heel goed met jouw taak bezig. Wat goed dat jullie gewoon doorwerken als er iemand binnenkomt.
  - Klap, hand op. Klap, hand op. Alle kinderen weten wat te doen: zo snel mogelijk stil zijn en de ogen ogen richten op de juf (focussen). 'Oké, wat fijn dat veel kinderen blijven kijken.'
  - Ruim snel je spullen op. Wow, wat gaat dit stil zeg, super! Ik zie kinderen die zonder woorden met elkaar communiceren, top. Fijn dat iedereen meehelpt om dit zo snel te laten gebeuren.

2.

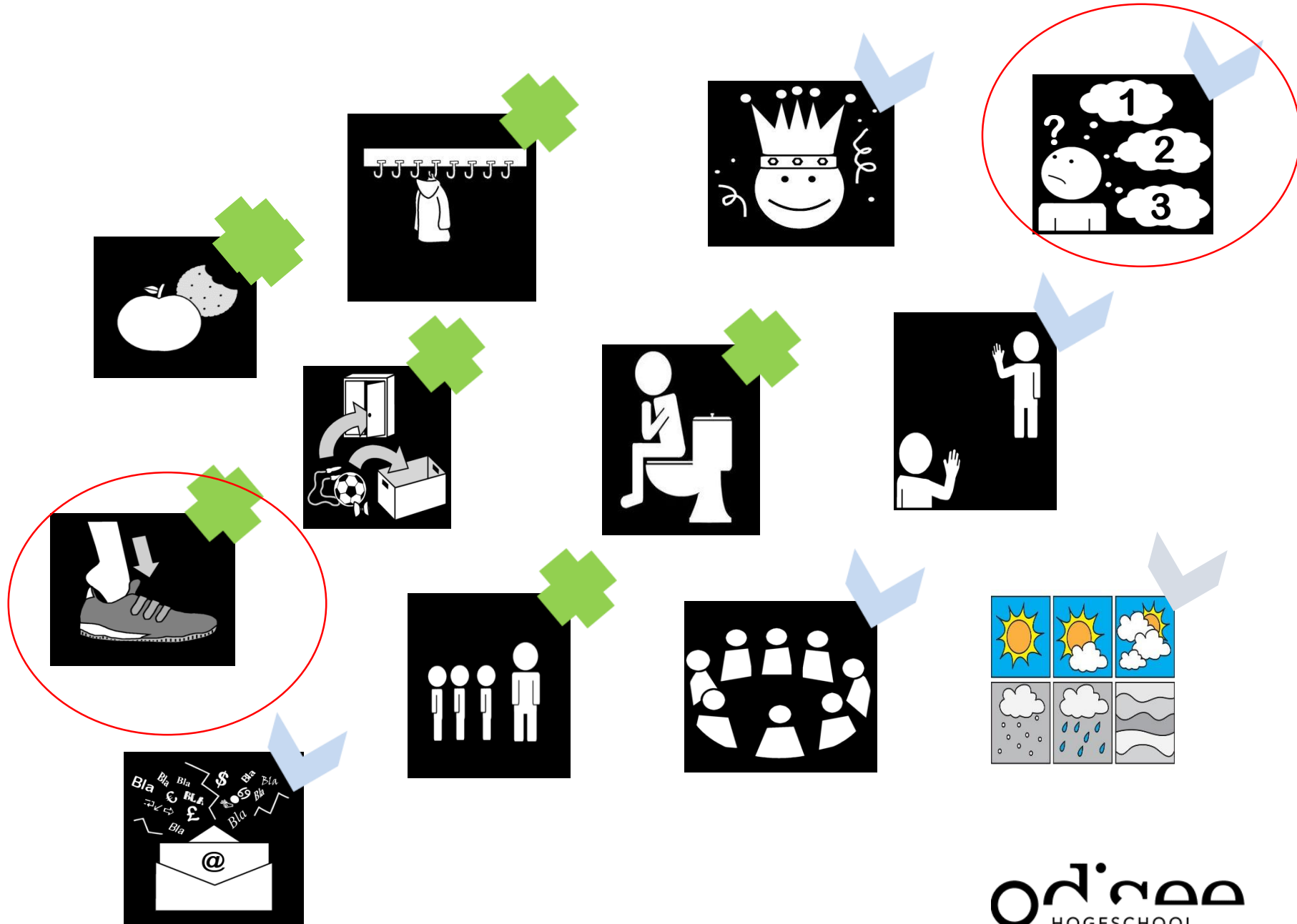

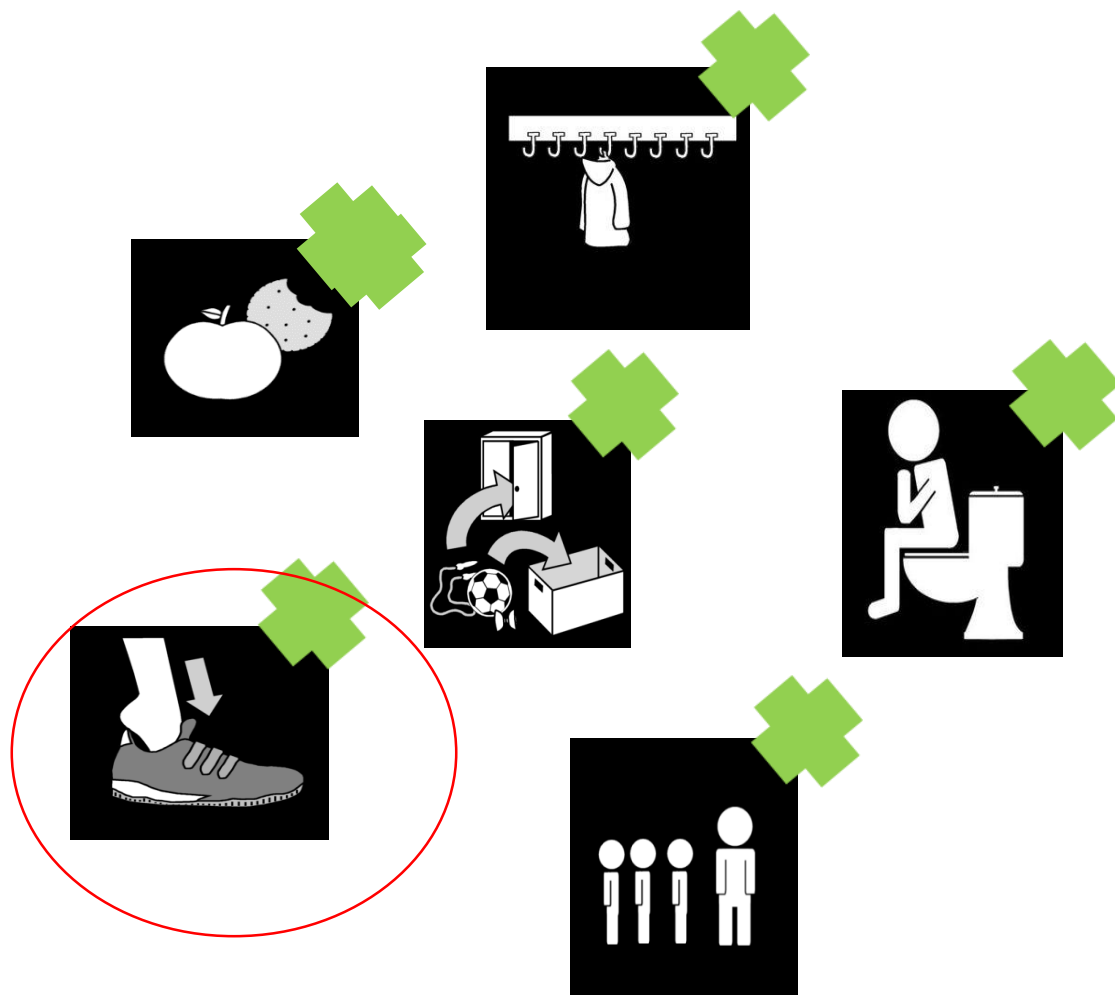
Een routine is ...

- een handeling die vaak terugkeert,
- volgens een vast patroon
- gekoppeld aan vaste tijd en/of plaats
- vervult fysieke nood of is een overgang

Jouw picto:

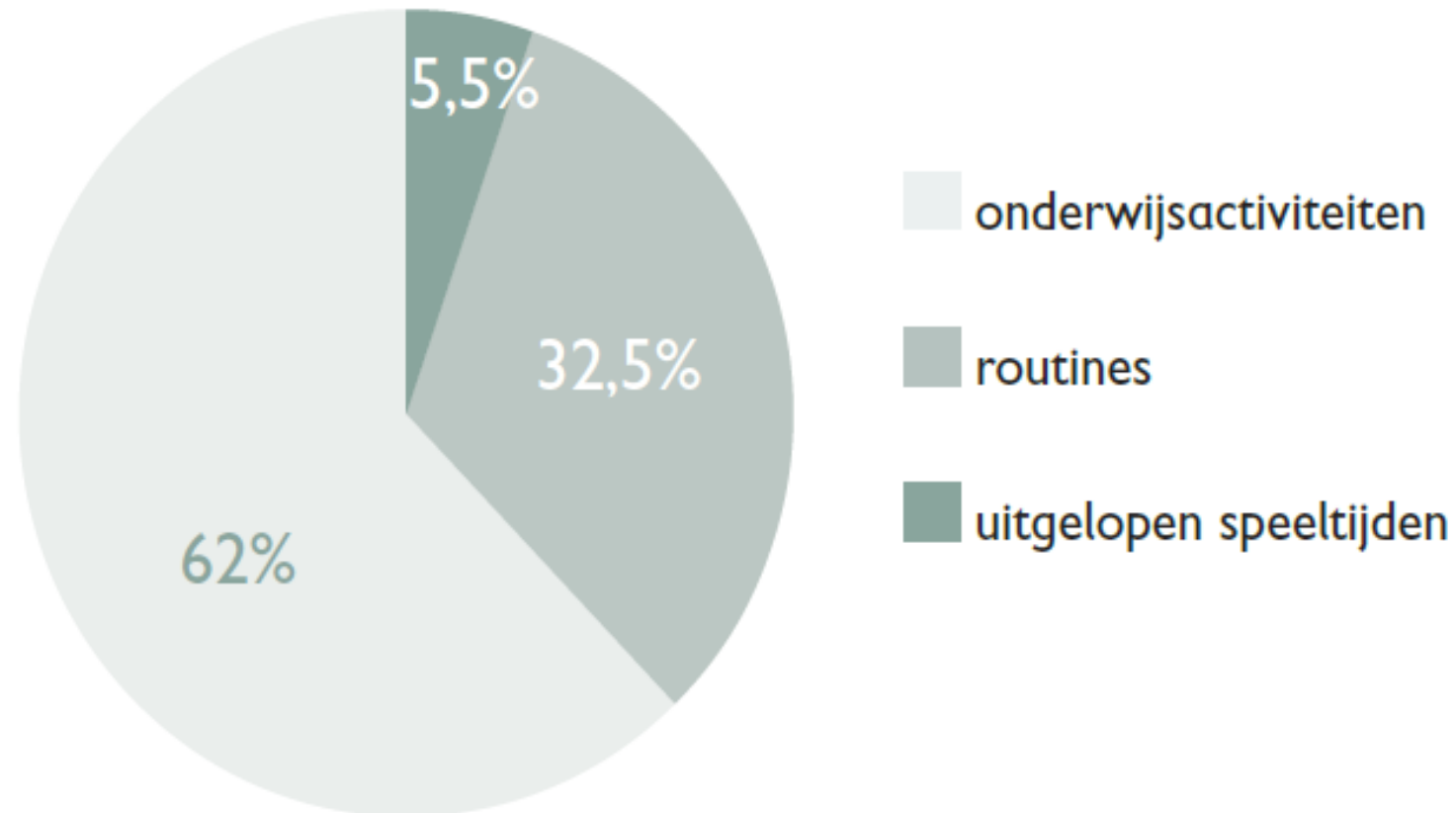
1. Routine of niet?
2. Gekend of niet gekend bij vier- en vijfjarigen?

Resultaten?

De onderwijstijd (vijf uur) moet zo doelgericht mogelijk worden ingevuld i.f.v. ontwikkelingskansen voor de kleuters.

STANDPUNT: ROUTINES

= handelingen die vaak terugkeren,
volgens een vast patroon,
gekoppeld aan vaste tijd en/of plaats;
vervullen fysieke nood of zijn een overgang

mogen gerust veel **tijd** vragen, **ALS:**

- Handelingen gekend van thuis, nog **niet (volledig) beheerst**
- voor **eerste keer** in schoolcontext
- passen bij de **ontwikkelingsnoden**

Routines: zoveel onderwijstijd?

- gekend van thuis, nog **niet (volledig) beheerst**
- voor **eerste keer** in schoolcontext
- passen perfect bij de **ontwikkelingsnoden** van oudste kleuters
- **Drie keer NEE...**

Twee soorten routines

Naar het toilet gaan
Tussendoortje
Zich verplaatsen
Opruimen
Jassen aan- en uittrekken
...

NEE

Schoenen en kleren aan- en uittrekken

Gekende

Ongekende

Gekende routines en ontwikkelingskansen?

Ik ben al lang klaar.
Het wachten op de trage eters duurt zo lang! ☹

Wie zijn fles niet open krijgt, steekt zijn hand op. Dan kom ik rond.

Gekende routines en ontwikkelingskansen?

Gekende routines, zoals wc-bezoek en jassen aan- of uittrekken, bieden vaak weinig ontwikkelingskansen. Besteed niet veel tijd aan deze routines, maar wel aan de hoeveelheid onderwijstijd.

Differentieer.

DIFFERENTIATIE

Maximaal Megataal deel 2

- Tips voor tijdmanagement
- Tips voor meer ontwikkelingsgerichte aanpak
- Tips voor meer taal en meer denken

Routines: zoveel onderwijstijd?

Twee soorten routines

- gekend van thuis, nog **niet (volledig) beheerst**
- voor **eerste keer** in schoolcontext
- passen perfect bij de **ontwikkelingsnoden** van oudste kleuters
- **Drie keer JA...**

Naar het toilet gaan
Tussendoortje
Zich verplaatsen
Opruimen
Jassen aan- en uittrekken
...

NEE

Schoenen en kleren aan- en uittrekken

JA

Gekende

Ongekende

Nieuwe routines en ontwikkelingskansen?

Hoe ging dat
versje nu weer?
Lus hier, lus
daar, ...

Probeer maar Matteo.
Neem je tijd. Je kan
het. De andere veter
is goed gelukt!

Nieuwe routines en ontwikkelingskansen?

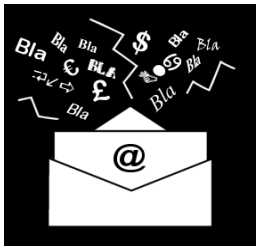
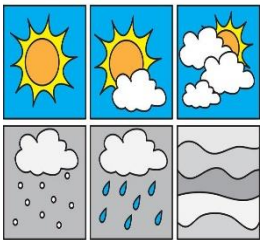
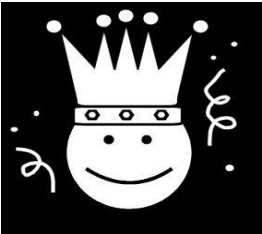
Nieuwe routines, zoals turnpantoffels aan- en uittrekken, bieden ontwikkelingskansen. Geef nieuwe routines voldoende tijd, tot ze 'routines' zijn geworden.

Differentieer.

DIFFERENTIATIE

Maximaal Megataal deel 2

- ~~Tips voor tijdmanagement~~
- Tips voor meer ontwikkelingsgerichte aanpak
- Tips voor meer taal en meer denken

Onderwijsactiviteiten: 62%

vaak terugkerende
onderwijsactiviteiten

Prentenboek voorlezen
Zelfstandig werk
Muzische activiteit
...

Onthaal
Kalenders
Kringgesprek
Feest
Kiezen
Terugblik
Boodschap in de boekentas

Terugkerende onderwijsactiviteiten en ontwikkelingskansen?

Dikwijls terugkerende onderwijsactiviteiten zoals kringgesprek, kunnen routineus worden. Zo verliezen ze hun waarde. Blaas regelmatig het stof van terugkerende activiteiten.

Differentieer.

DIFFERENTIATIE

vaak te
onderw
Kiezen
Terugblik
Boodschap in de boekentas

Maximaal Megataal deel 2

- Tips voor tijdmanagement
- Tips voor andere aanpak
- Tips voor meer ontwikkelingsgerichte aanpak
- Tips voor meer taal en meer denken

DEEL 2

1. **GOEDEMORGEN MEESTER JO!**
ONTHAAL
2. **HET IS DINSDAG EN HET REGENT.**
KALENDERS
3. **WAT HEB JE DIT WEEKEND GEDAAN?**
KRINGGESPREK
4. **JIPPIE! TURNEN!**
SCHOENEN AAN EN UIT
5. **SMAKELIJK IEDEREEN!**
TUSSENDORTJE
6. **HOERA, ER IS ER ÉÉN JARIG!**
FEEST
7. **IK WIL IN DE BOUWHOEK.**
KIEZEN
8. **WAS HET LEUK IN DE POPPENHOEK?**
TERUGBLIK
9. **EEN BRIEF VOOR THUIS.**
EEN BOODSCHAP IN DE BOEKENTAS

Uitgelopen speeltijden?

Buiten spelen biedt ontwikkelingskansen, als...

3. Aanpak bij studenten

Eerste opleidingsfase:

Tweede opleidingsfase:

Derde opleidingsfase:

- Alles toepassen

Tweede opleidingsfase: training

- Les Onderwijskunde / Vakdidactiek 1.1 (verdieping: kwal. Interactie; onderz.; ontw.)
oudste vs jongste kls / kennismaken met taaldenkhandje
één vinger bestuderen
- Startdag Vakdidactiek 1.1: kwaliteitsvolle interactie:
onderdompeling: demo's; voorbereidingen; ...
- Trainingstraject: 8 coaches!
vier coachingsmomenten (2 uur) doorheen Vakdid. 1.1 en 1.2 (hele jaar)
1, 2, 3: vinger per vinger; filmmat.
4: filmpje plus voorbereiding: alle vingers
- Evaluatie:
filmpje plus voorbereiding: alle vingers

- BEDANKT VOOR DE AANDACHT!

- VRAGEN? OPMERKINGEN?

marlies.algoet@odisee.be

Info trainingen werkveld: maximaal-megataal.odisee.be

